

Dinsdag 31 december 2024
avondgebed
op de vooravond van de achtste Kerstdag

Psalmgebed: psalm 90 (vert. Huub Oosterhuis)

*Antwoordlied: 'Spreek Gij het woord dat mij
vertroosting geeft' – **lied 942,3***

Schriftlezing, gezongen en gesproken:

*- Lied: 'Tijd van leven': **lied 845, 1 + 2***

(t. Huub Oosterhuis, m. Henri Heuvelmans)

- Lezing: Prediker 3,9-13

*- Lied: 'Tijd van leven': **lied 845,3***

Overweging

31 december, laatste dag van het jaar – ze heeft altijd iets weemoedigs. Alweer een jaar voorbij. Je kunt er een beetje treurig van worden.

Natuurlijk – het is maar een moment. Iets wat we afgesproken hebben. De overgang van het ene jaar naar het volgende. En toch doet het iets met je.

En al die knallen – je kunt er moeite mee hebben dat we met elkaar zoveel geld steken in vuurwerk. Je kunt een hekel hebben aan knallen die je aan het schrikken maken. En toch. Het ritueel hoort er ook weer bij.

Juist nu blikken we terug. Net als de media dat doen. We kijken terug naar een jaar vol van alles en nog wat. Je kunt versteld staan: wat is er in dat jaar veel gebeurd...

En tegelijkertijd is het omgevlogen. Hoe ouder we worden, hoe sneller de tijd lijkt te gaan. Hoe meer je misschien ook wel denkt: kon ik daar maar wat aan doen. Kon ik maar zorgen dat de tijd niet zo snel gaat.

Tijd – tijd is een wonderlijk iets. Tijd is relatief. Onze beleving van tijd verschilt per situatie. Moet je wachten op de uitslag van een onderzoek, dan duurt de tijd heel lang. Heb je veel plezier en ben je aan het genieten, dan vliegt de tijd voorbij.

En tegelijk kan tijd een tiran zijn.

We hebben te maken met deadlines – het woord alleen al klinkt onheilspellend. Doodsgrens. Een grens waar je niet voorbij mag gaan. Wat je moet doen, moet vóór dat moment klaar zijn.

We hebben te maken met stress als gevolg van die klok waar we steeds weer op kijken. En móeten kijken, om niet te laat te zijn.

Ik herinner me een kinderboek dat ik lang geleden las: 'Momo en de tijdspaarders'. Het gaat over het sparen van tijd, zoals het woord al zegt. Maar het effect was dat de mensen voortdurend tijd tekort kwamen. Want tijd vult zich vanzelf in. Hoe meer tijd je bespaart, hoe meer je kunt doen en wilt doen – en hoe minder tijd overal voor is. Bovendien, om tijd te besparen moet je voort maken. Maar hoe harder je zwoegt en hoe drukker je bent, hoe sneller de tijd gaat... en dat geeft weer eindeloze stress, want je komt steeds krapper in de tijd te zitten.

Als het gaat om tijd, kunnen we leren van de Hebreeuwse cultuur. De bijbel spreekt meestal niet van tijd in de zin van uren die je tellen kunt. Meestal wordt tijd met een eigenschap aangeduid. 'Bij zonsondergang', bijvoorbeeld. Of 'wanneer de zon warm is'. Natuurverschijnselen karakteriseren de tijd. Het einde van het jaar, dat is de tijd van de inzameling van de oogst. Daarna is het jaar dood. Het jaar keert weer terug in de lente, bij het ontluiken van de natuur. En de tijd tussen oogst en lente? Tja, die doet er niet zoveel toe. Die telt niet mee.

Vanuit de Hebreeuwse cultuur kun je zeggen: voor alles is er een tijd. Er is een tijd voor de trek van de vogels. Er is een tijd voor het opkomen van de maan. Er is een tijd voor het binnenhalen van het vee.

Daar gaat de Prediker verder op door. 'Voor alles wat gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel,' zegt hij. 'Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven; een tijd om te planten en een tijd om te rooien.' Een tijd van vloek en een tijd van zegen. Een tijd van droogte en een tijd van regen.

Dat is hoe het is, zegt de Prediker. Zo is het leven. Je kunt niet doorgronden waaróm het zo is. Het is zo en daar moeten we het mee doen. Het enige wat je kunt doen, is: bij alles wat je meemaakt, hoe onbegrijpelijk ook, beseffen dat het in Gods hand is.

Maar hoe interpreteer je dit? Zo van: leg je maar bij neer bij alles wat er gebeurt, je kunt er toch niets aan doen? Of met een iets andere focus: alles wat ons overkomt is door God gewild?

De Prediker lijkt deze uitleg nog te versterken. Hij zegt: "Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij met zijn gezwoeg tot stand brengt?"

Nou, als je er zo tegenaan kijkt – dan heeft het dus geen enkele zin om je in te zetten voor deze wereld. Er verandert toch niets. We hebben het allemaal niet in de hand. De enige die alles in de hand heeft, is God...

Toch is dat niet wat de Prediker zegt. Aan het eind van zijn boek roept hij juist op tot daadkrachtig handelen. Maar in de woorden die we vandaag horen gaat het om iets anders. Om een inzicht. Hij hoopt dat wij het ook gaan zien.

Wat precies?

Dat we niet alles hóeven te beheersen. Dat we dat toch niet kunnen. Dat God de enige is die dat kan, al begrijpen wij er weinig van. Dat dat begrijpen óók niet hoeft. Dat het erom gaat dat er rust vanbinnen komt, doordat je erop vertrouwt dat God alles in zijn hand houdt. “God heeft alles wat er is de goede plaats in de tijd gegeven, en ook heeft Hij de mens inzicht in de tijd gegeven,” schrijft hij. “Toch kan de mens het werk van God niet van begin tot eind doorgronden.”

Bij het inzicht hoort ook dat je elk ogenblik neemt zoals het komt. En dat deze gelatenheid je vreugde brengt. Wees vrolijk en geniet, zegt hij.

Maar klamp je daar niet aan vast.

Dat valt niet mee. Wanneer we een tijd van vreugde meemaken, willen we dat die voortduurt. We willen niet dat die ophoudt. We willen niet dat er ook weer een tijd van verdriet komt. Daar kunnen we zelfs bang voor zijn. Misschien wel juist nu, op de drempel van een nieuw jaar: wat zal het brengen? Zal het ongeluk en ziekte brengen? Zijn degenen van wie ik houdt er nog aan het eind van 2025?

Laat het los, zegt de Prediker. Leef niet in het verleden of in de toekomst, maar in het nu. Ook de tijd van huilen mag er zijn. Die zal niet voor altijd duren, die zal weer afgewisseld worden door een tijd van lachen. Beide polen horen bij het leven: liefde en haat. Lachen en huilen. Droefheid en vreugde. Laat ze er zijn. Iedere tijd is een goede tijd, uiteindelijk – ook die van het huilen en treuren. Ze hebben allemaal deel aan Gods eeuwigheid.

Klamp je aan niets anders vast dan aan God zelf.

Vertrouw op God. Ook als je moeite hebt met wat je overkomt. Uiteindelijk komt alles goed. Uiteindelijk is alles goed, want deel van God zelf.

Het vraagt nogal wat van ons.

Het vraagt ons om ons toe te vertrouwen aan Gods onbegrijpelijkheid. Aan een ondoorzichtige en ondoorgrondelijke God.

De Prediker heeft dit ingezien toen hij nadacht over het geheim van de tijd. Hij heeft er diep over nagedacht, zegt hij zelf. En zijn conclusie is deze: geniet van dit moment en doe je tegoed aan eten en drinken. Het is een geschenk van God.

Hij bedoelt niet: ga je te buiten aan slemppartijen.

Hij bedoelt ook niet dat we de rest van de wereld links moeten laten liggen. Zoals we zongen in dat laatste vers van Huub Oosterhuis: ‘Wie aan dit bestaan verloren nieuw begin heeft afgezworen, wie het houdt bij wat hij heeft, sterven zal hij ongeleefd.’

Hij zegt wel: het gaat om de aanvaarding van dít moment. Daar begint het mee.

Vertrouw je toe aan het ogenblik. “Wanneer vertwijfeling over ons komt,” schreef de mystica Thérèse van Lisieux in de 19de eeuw, “ligt dat

gewoonlijk daaraan dat wij teveel aan het verleden en aan de toekomst denken.” Laat je niet gijzelen door spijt of boosheid over het verleden – of door heimwee naar het verleden, zegt ze. Het is goed om het verleden onder ogen te zien, want alleen zo kun je het verwerken. Maar laat het daarna los.

En laat je ook niet beheersen door angst voor de toekomst. Door gedachten dat de mensheid niet te redden is. Door pessimisme over onze aarde. Wie voortdurend over de toekomst nadenkt, raakt vertwijfeld.

Houd je bezig met het nú.

Thérèse ontleent haar gedachten aan de Prediker. Leef bewust, zegt de Prediker. Proef elk moment het leven dat je leeft. Wees opmerkzaam. Vlucht niet in vergetelheid. Of in een verslaving. Of in onverschilligheid. Of in een fantasiewereld. Maar leef aandachtig.

Daardoor kun je de tijd niet vertragen.

Maar je kunt haar wel ten volle leven. Alleen door in het heden te leven, verstomt de vertwijfeling. Want in het heden hoeft je er alleen maar te zijn. Alleen daar ontmoet je God – in rust; in vrede; in momenten van verbondenheid en geluk.

Muziek: Johann Sebastian Bach – Uit Orchestersuite nr. 3 (BWV 1068): Air

*Lied: ‘Een schoot van ontferming’: **lied 158b**
(t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen)*